YHTEISÖJEN ENSIMMÄISEN OIKEUSASTEEN TUOMIOISTUIMEN TUOMIO (laajennettu ensimmäinen jaosto)

19 päivänä heinäkuuta 1999 *

Asiassa T-188/97,

Rothmans International BV, aiemmin Rothmans Group Holdings BV, Alankomaiden oikeuden mukaan perustettu yhtiö, kotipaikka Amsterdam (Alankomaat), edustajanaan solicitor Scott Crosby, prosessiosoite Luxemburgissa asianajotoimisto Victor Elvinger, 31 rue d'Eich,

kantajana,

jota tukee

Ruotsin kuningaskunta, asiamiehenään aluksi ulkoasiainministeriön ulkoasiainneuvos Erik Brattgård, sittemmin ulkoasiainneuvos Anders Kruse, prosessiosoite Luxemburgissa Ruotsin suurlähetystö, 2 rue Heinrich Heine,

väliintulijana,

* Oikeudenkäyntikieli: englanti.

vastaan

Euroopan yhteisöjen komissio, asiamiehinään aluksi oikeudellisen yksikön virkamiehet Ulrich Wölker ja Carmel O'Reilly, sittemmin oikeudellisen yksikön virkamiehet Ulrich Wölker ja Xavier Lewis, prosessiosoite Luxemburgissa c/o oikeudellisen yksikön virkamies Carlos Gómez de la Cruz, Centre Wagner, Kirchberg,

vastaajana,

jossa kantaja vaatii kumottavaksi komission päätöksen siitä, ettei se anna kantajalle tilaisuutta tutustua tullikoodeksikomitean pöytäkirjoihin,

EUROOPAN YHTEISÖJEN ENSIMMÄISEN OIKEUSASTEEN TUOMIOISTUIN (laajennettu ensimmäinen jaosto),

toimien kokoonpanossa: presidentti B. Vesterdorf sekä tuomarit C. W. Bellamy, J. Pirrung, A. W. H. Meij ja M. Vilaras,

kirjaaja: H. Jung,

ottaen huomioon kirjallisessa käsittelyssä ja 19.1.1999 pidetyssä suullisessa käsittelyssä esitetyn,

on antanut seuraavan

tuomion

Asiaa koskevat oikeussäännöt

1 Euroopan unionin jäsenvaltiot ovat sisällyttäneet Maastrichtissa 7.2.1992 allekirjoitetun Euroopan unionista tehdyn sopimuksen päätösasiakirjaan julistuksen (N:o 17) oikeudesta saada tietoja (jäljempänä julistus N:o 17), jossa todetaan seuraavaa:

"Konferenssi katsoo, että päätöksentekomenettelyn avoimuus vahvistaa toimielinten kansanvaltaisuutta sekä yleisön luottamusta hallintoa kohtaan. Tämän vuoksi konferenssi suosittelee, että komissio toimittaa neuvostolle viimeistään vuonna 1993 kertomuksen toimenpiteistä, joiden tarkoituksena on parantaa yleisön mahdollisuuksia saada toimielinten hallussa olevia tietoja."

2 Komissio antoi julistuksen N:o 17 johdosta 5.5.1993 neuvostolle, parlamentille ja talous- ja sosiaalikomitealle tiedonannon 93/C 156/05 yleisön oikeudesta

saada tietoja toimielinten asiakirjoista (EYVL C 156, s. 5). Komissio antoi 2.6.1993 tiedonannon 93/C 166/04 yhteisön avoimuudesta (EYVL C 166, s. 4).

3 Avoimuusperiaatteen toteuttamisen alkuvaiheessa neuvosto ja komissio hyväksyivät 6.12.1993 tiedonsaantioikeutta neuvoston ja komission asiakirjoista koskevat käytännesäännöt (EYVL 1993, L 340, s. 41; jäljempänä käytännesäännöt), joissa ne vahvistavat ne periaatteet, jotka koskevat yleisön oikeutta saada tietoja komission ja neuvoston asiakirjoista.

4 Komissio on omalta osaltaan toteuttanut käytännesäännöt tekemällä 8.2.1994 päätöksen 94/90/EHTY, EY, Euratom yleisön oikeudesta saada tietoja komission asiakirjoista (EYVL L 46, s. 58; jäljempänä päätös 94/90/EHTY, EY, Euratom).

5 Komission hyväksymissä käytännesäännöissä esitetään seuraava pääperiaate:

"Yleisöllä on oltava mahdollisuus saada mahdollisimman laajalti tietoja komission ja neuvoston hallussa olevista asiakirjoista."

6 Asiakirja määritellään käytännesäännöissä niin, että asiakirjalla tarkoitetaan "käytetystä tietovälineestä riippumatta kirjallisessa muodossa olevaa, neuvoston tai komission hallussa olevaa tietoa".

7 Käytännesäännöissä olevan otsikon "Ensipyyntöjen käsittely" alla olevassa kolmannessa kappaleessa todetaan seuraavaa (jäljempänä laatijasääntö):

"Jos toimielimen hallussa olevan asiakirjan tekijä on luonnollinen henkilö tai oikeushenkilö, jäsenvaltio, muu yhteisöjen toimielin tai laitos taikka muu kansallinen tai kansainvälinen toimielin, on pyyntö esitettävä suoraan tekijälle."

8 Seikat, joihin toimielin voi vedota perusteena asiakirjapyynnön hylkäämiselle, luetellaan käytännesääntöjen neljännen otsikon "Poikkeukset" alla seuraavasti:

"Toimielimien on kieltäydyttävä sellaisten asiakirjojen luovuttamisesta, joiden paljastuminen voi vaikeuttaa:

— julkisen edun turvaamista (yleistä turvallisuutta, kansainvälisiä suhteita, vakaata rahan arvoa, asian käsittelyä tuomioistuimessa, tarkastusta tai tutkintaa),

— yksityisyyden suojaa,

— liikesalaisuuden turvaamista,

— yhteisön taloudellisten etujen turvaamista,

— tiedon antaneen luonnollisen henkilön tai oikeushenkilön pyynnöstä tai tiedon antaneen jäsenvaltion lainsäädännön nojalla tapahtuvaa luottamuksellista käsittelyä.

Toimielimet voivat kieltäytyä asiakirjojen luovuttamisesta myös toimielimen päätöksentekomenettelyn luottamuksellisuuden turvaamiseksi."

Kanteen perustana olevat tosiseikat

9 Kantaja on Alankomaiden oikeuden mukaan perustettu yhtiö, joka kuuluu monikansalliseen Rothmans-konserniin ja jonka päätoimialana on tupakkatuotteiden eli erityisesti savukkeiden valmistaminen, jakelu ja myynti.

10 Kantaja pyysi 23.1.1997 päivätyllä kirjeellään komissiolta tiettyjä asiakirjoja, joihin kuuluivat tullikoodeksikomitean passitusjaoston (jäljempänä komitea) pöytäkirjat 4.4.1995 alkaen.

11 Pääosasto XXI:n (Tulli ja välillinen verotus) pääjohtaja totesi 21.2.1997 päivätyssä, kantajalle osoitetussa kirjeessään, että kantajan pyyntö käsiteltäisiin mahdollisimman nopeasti, mutta vastauksen antamiseen kuluisi silti todennäköisesti yli kuukausi, kun huomioon otettiin pyydettyjen asiakirjojen lukumäärä ja laatu.

12 Kantaja pyysi 26.2.1997 päivätyllä kirjeellään kyseisen pääosaston pääjohtajaa vahvistamaan, että asiakirjapyyntöön oli suostuttu päätöksen 94/90/EHTY, EY, Euratom 2 artiklan 2 kohdan mukaisesti ja että pääjohtajan mainitsema kuukauden ajanjakso tarvittaisiin ainoastaan kyseisten asiakirjojen keräämiseen.

13 Koska tähän kirjeeseen ei vastattu, kantaja uudisti päätöksen 94/90/EHTY, EY, Euratom 2 artiklan 2 kohdassa tarkoitetulla tavalla pyyntönsä 14.3.1997 päivätyssä kirjeessään komission pääsihteerille.

14 Pääsihteeristön 24.4.1997 päivätyssä vastauksessa todettiin, että tämä pyyntö käsiteltäisiin mahdollisimman nopeasti, mutta vastauksen antamiseen kantajalle kuluisi silti todennäköisesti yli kuukausi.

15 Kantaja totesi 25.4.1997 päivätyssä kirjeessään, että jos pääsihteeri ei vastaa uudistettuun pyyntöön kuukauden kuluessa tämän pyynnön tekemisestä, pyyntö katsotaan hylätyksi.

16 Pääsihteeri lähetti 30.4.1997 päivätyssä kirjeessään kantajalle tietyt komission asiakirjat, mutta hän kieltäytyi toimittamasta komitean pöytäkirjoja sen vuoksi, että komissio ei ollut niitä laatinut. Lisäksi hän ilmoitti, että komitean työjärjestyksen mukaan komitean työskentely on luottamuksellista.

17 Kantaja pyysi 6.5.1997, että pääsihteeri vahvistaisi toimittaneensa kantajalle kaikki luovutettavissa olevat asiakirjat ja ilmoittaisi, ketä on pidettävä kyseisten pöytäkirjojen laatijana; lisäksi kantaja pyysi, että pääsihteeri toimittaisi sille komitean työjärjestyksen.

18 Pääsihteeristö vahvisti 15.5.1997 päivätyssä kirjeessään kantajalle, että kantajalle oli toimitettu kaikki ne asiakirjat, jotka olivat pääosasto XXI:n hallussa, lukuun ottamatta komitean pöytäkirjoja. Pääsihteeristö täsmensi, että komissio tosin kirjoittaa pöytäkirjat, koska se hoitaa sihteeripalvelut komitean osalta, mutta komitea hyväksyy pöytäkirjat, minkä vuoksi komiteaa on pidettävä niiden laatijana. Pääsihteeristö kieltäytyi toimittamasta kantajalle komitean työjärjestystä sillä perusteella, että komissio ei ole tämän asiakirjan laatija. Lopuksi se muistutti, että tämän työjärjestyksen mukaan komitean työskentely on luottamuksellista.

19 Kantaja pyysi 30.5.1997 päivätyillä kirjeillään jokaisen jäsenvaltion tulliviranomaisilta kyseisiä pöytäkirjoja. Nyt käsiteltävänä olevan kanteen nostamisajan-

kohtaan mennessä se oli saanut seitsemän vastausta, joista kahdessa pelkästään ilmoitettiin kantajan pyynnön saapuneen kyseiselle viranomaiselle ja viidessä ilmoitettiin pyynnön hylkäämisestä; hylkäämisperusteena oli useimmiten se, että komitean työskentely on luottamuksellista.

Asian käsittelyn vaiheet

20 Kantaja on nostanut nyt käsiteltävänä olevan kanteen ensimmäisen oikeusasteen tuomioistuimen kirjaamoon 24.6.1997 toimittamallaan kannekirjelmällä.

21 Ruotsin kuningaskunta on pyytänyt ensimmäisen oikeusasteen tuomioistuimen kirjaamoon 25.11.1997 toimittamallaan väliintulohakemuksella lupaa saada osallistua oikeudenkäyntiin tukeakseen kantajan vaatimuksia. Ensimmäisen oikeusasteen tuomioistuimen ensimmäisen jaoston puheenjohtaja on hyväksynyt tämän hakemuksen 12.12.1997 antamallaan määräyksellä.

22 Ensimmäisen oikeusasteen tuomioistuin on päättänyt 11.11.1998 tekemällään päätöksellä siirtää asian laajennetun ensimmäisen jaoston käsiteltäväksi.

23 Ensimmäisen oikeusasteen tuomioistuin (ensimmäinen jaosto) on päättänyt esittelevän tuomarin kertomuksen perusteella aloittaa suullisen käsittelyn ilman edeltäviä asian selvittämistoimia. Ensimmäisen oikeusasteen tuomioistuin on kuitenkin prosessinjohtotoimena pyytänyt vastaajaa ja neuvostoa vastaamaan kirjallisesti tiettyihin kysymyksiin ennen asian suullista käsittelyä. Vastaaja ja neuvosto ovat vastanneet näihin kysymyksiin asetetun määräajan kuluessa.

24 Komissio on vastannut ensimmäisen oikeusasteen tuomioistuimen kirjallisiin kysymyksiin 13.11.1998 päivätyssä kirjeessään ja vahvistanut toimittaneensa kantajalle 20.11.1997 tiettyjä asiakirjoja, jotka komissio oli epähuomiossa jättänyt sille toimittamatta. Lisäksi komissio totesi, ettei sillä ollut enää muita merkityksellisiä asiakirjoja.

25 Suullinen käsittely pidettiin 19.1.1999. Tässä istunnossa kuultiin asianosaisten ja väliintulijoiden lausumat ja vastaukset ensimmäisen oikeusasteen tuomioistuimen esittämiin suullisiin kysymyksiin.

Asianosaisten ja väliintulijoiden vaatimukset

26 Kantaja vaatii, että ensimmäisen oikeusasteen tuomioistuin

— kumoaa 15.5.1997 tehdyn komission päätöksen tai toissijaisesti kumoaa 30.4.1997 tehdyn komission päätöksen, joissa komissio kieltäytyi toimittamasta kantajalle tiettyjä asiakirjoja

— velvoittaa komission korvaamaan oikeudenkäyntikulut.

27 Komissio vaatii, että ensimmäisen oikeusasteen tuomioistuin

— hylkää kanteen

— velvoittaa kantajan korvaamaan oikeudenkäyntikulut.

28 Ruotsin kuningaskunta vaatii väliintulijana, että ensimmäisen oikeusasteen tuomioistuin kumoaisi 15.5.1997 tehdyn komission päätöksen.

Kanteen kohteen täsmentäminen

29 Komission 13.11.1998 antaman vastauksen jälkeen kantaja on ensimmäisen oikeusasteen tuomioistuimen pyynnöstä täsmentänyt suullisessa käsittelyssä, että kanne koskee ainoastaan komitean pöytäkirjoja.

30 Koska kantaja on ensisijaisesti vaatinut 15.5.1997 tehdyn komission päätöksen kumoamista ja toissijaisesti 30.4.1997 tehdyn komission päätöksen kumoamista, on syytä määrittää, kumpi näistä on sellainen toimenpide, jolla on sellaisia sitovia oikeusvaikutuksia, jotka voivat vaikuttaa kantajan etuihin muuttaen tämän oikeusasemaa selvästi (ks. esim. asia T-154/94, CSF ja CSME v. komissio, tuomio 22.10.1996, Kok. 1996, s. II-1377, 37 kohta).

31 Tältä osin 15.5.1997 päivätystä kirjeestä ilmenee, että tällä kirjeellä ainoastaan vahvistetaan 30.4.1997 tehty päätös, jolla kieltäydyttiin toimittamasta kantajalle komitean pöytäkirjoja. Tässä kirjeessä mainitaan myös siitä, ettei kantajalle toimiteta komitean työjärjestystä, mutta työjärjestys ei kuulu niihin asiakirjoihin, joita kanne koskee. Lisäksi tässä kirjeessä on tiettyjä selityksiä ja lisätietoja.

32 Edellä esitetyn perusteella ainoa EY:n perustamissopimuksen 173 artiklassa (josta on muutettuna tullut EY 230 artikla) tarkoitettu kannekelpoinen toimi on 30.4.1997 tehty päätös (jäljempänä riidanalainen päätös).

33 Lisäksi on todettava, ettei kannekirjelmän tai kantajan vastauskirjelmän perusteella voida päätellä, vetoaako kantaja laatijasäännön laillisuutta koskevaan perusteeseen (ks. edellä 7 kohta). Suullisessa käsittelyssä on selvitetty tältä osin, ettei kantaja vetoa tällaiseen perusteeseen.

Pääasia

34 Kantaja vetoaa kanteensa tueksi kahteen kanneperusteeseen. Ensimmäinen niistä koskee EY:n perustamissopimuksen 190 artiklan (josta on tullut EY 253 artikla) rikkomista, ja toinen niistä koskee päätöksen 94/90/EHTY, EY, Euratom rikkomista.

Ensimmäinen kanneperuste, joka koskee perustamissopimuksen 190 artiklan rikkomista

35 Kantaja väittää, että riidanalainen päätös on puutteellisesti perusteltu, minkä vuoksi se on kumottava.

36 On syytä muistuttaa, että vakiintuneen oikeuskäytännön mukaan perusteluvelvollisuudella tarkoitetaan sitä, että perusteluissa on selvästi ja yksiselitteisesti ilmaistava yhteisön toimielimen tekemän toimenpiteen perustelut siten, että henkilöille, joita toimenpide koskee, selviää sen syyt, jotta he voivat puolustaa oikeuksiansa, ja että yhteisöjen tuomioistuimet voivat valvoa toimenpiteen laillisuutta (asia T-124/96, Interporc v. komissio, tuomio 6.2.1998, Kok. 1998, s. II-231, 53 kohta).

37 Nyt käsiteltävänä olevassa asiassa komissio on perustellut riidanalaista päätöstään viittaamalla laatijasääntöön ja toteamalla, että laatijasäännön vuoksi kantajan pyyntöä ei voida hyväksyä, koska kantajan pyytämät asiakirjat eivät ole komission laatimia. Tällainen perustelu on niin selkeä, että asianomainen voi ymmärtää, miksi komissio ei ole toimittanut sille kyseisiä asiakirjoja.

38 Tämän vuoksi ensimmäinen kanneperuste on hylättävä.

Toinen kanneperuste, joka koskee päätöksen 94/90/EHTY, EY, Euratom rikkomista

Asianosaisten ja väliintulijan väitteet ja niiden perustelut

39 Kantaja väittää ensi sijassa, että komissio on rikkonut päätöksen 94/90/EHTY, EY, Euratom määräyksiä, kun se on laatijasäännön perusteella kieltäytynyt antamasta kantajalle tilaisuutta tutustua komitean pöytäkirjoihin.

40 Kantaja väittää tältä osin, että komissio laatii komitean pöytäkirjat. Tämän laatimistyön vuoksi komissiota on kantajan mukaan pidettävä aineellisesti ja henkisesti näiden asiakirjojen laatijana. Se, että komitea hyväksyy nämä asiakirjat, ei ole riittävä peruste sille päätelmälle, että se olisi niiden laatija.

41 Lisäksi kantaja väittää, että laatijasäännöllä pyritään suojaamaan kolmansien asiakirjoja. Se muistuttaa, että komitean puheenjohtaja on komission virkamies. Vastaavasti komission edustaja huolehtii komitean koolle kutsumisesta, esityslistan laatimisesta, kokousasiakirjojen toimittamisesta komitean jäsenille ja sihteeripalveluista. Lisäksi kaikki komitealle lähetettävät kirjeet on osoitettava komissiolle, joka toimittaa kirjeen tiedoksi komitean puheenjohtajalle.

42 Komissio kiistää, että se olisi evännyt kantajalta mahdollisuuden tutustua komitean pöytäkirjoihin. Komissio korostaa, että se on 30.4.1997 päivätyssä kirjeessään ainoastaan ilmoittanut kantajalle, että komitean pöytäkirjat eivät ole "komission asiakirjoja".

43 Tältä osin komissio väittää, että viittauksella laatijasääntöön tehdään ero asiakirjan haltijan ja sen laatijan välillä. Komission mukaan päätös 94/90/EHTY, EY, Euratom on sovellettavissa ainoastaan sellaisiin asiakirjoihin, joiden laatija komissio on. Tämä on ehdoton edellytys asiakirjapyyntöjen tutkittavaksi ottamiselle. Nyt käsiteltävänä olevassa asiassa komissio on ainoastaan todennut, ettei se voi tutkia pyyntöä saada tutustua komitean pöytäkirjoihin.

44 Komissio kiistää olevansa kyseisten pöytäkirjojen laatija. Se myöntää tosin hoitavansa komitean sihteeristön tehtäviä, ja tässä ominaisuudessa se pitää pöytä-

kirjaa kokousten sisällöstä. Silti pelkkä tällaisista teknisluonteisista tehtävistä vastaaminen ei komission mukaan riitä perusteeksi sille päätelmälle, että komissio olisi näiden asiakirjojen laatija, koska laatija määräytyy asiakirjan "älyllisen hallinnan" eikä fyysisen hallinnan perusteella. Komitea hyväksyy itse pöytäkirjansa, ja — kuten myös kantaja myöntää — komitea on täysin itsenäinen päätöksenteossaan. Tämän vuoksi komissio ei katso olevansa älyllisessä mielessä näiden asiakirjojen laatija.

45 Lisäksi komissio pitää vääränä sitä kantajan perustelua, jonka mukaan komitean on katsottava kuuluvan komission organisaatioon. Komission mukaan tässä perustelussa on jätetty huomiotta ns. komitologiakomiteoiden rooli, tehtävät ja asema yhteisön toimielinjärjestelmässä.

46 Menettelystä komissiolle siirrettyä täytäntöönpanovaltaa käytettäessä 13 päivänä heinäkuuta 1987 tehdyn neuvoston päätöksen 87/373/ETY (EYVL L 197, s. 33; jäljempänä komitologiapäätös) mukaan tämän päätösten mukaisesti perustetut komiteat avustavat komissiota, kun se päättää täytäntöönpanotoimista neuvoston sille siirtämien toimivaltuuksien nojalla. Komission mukaan siitä, että päätöksessä on käytetty verbiä "avustaa", on pääteltävä, että näitä komiteoita ei voida pitää erottamattomana osana komissiota.

47 Tullikoodeksikomitea muodostuu jäsenvaltioiden edustajista, eikä komissio ole perustanut tätä komiteaa, vaan se on perustettu yhteisön tullikoodeksista 12 päivänä lokakuuta 1992 annetulla neuvoston asetuksella (ETY) N:o 2913/92 (EYVL L 302, s. 1). Tämän komitean kuuleminen on olennainen menettelymääräys, jonka rikkominen on sellainen menettelyvirhe, joka voi olla perusteena toteutettujen toimenpiteiden kumoamiselle.

48 Ruotsin hallitus muistuttaa, että päätös 94/90/EHTY, EY, Euratom on toimi, jolla annetaan kolmansille oikeuksia, joita komission on kunnioitettava (asia T-105/95, WWF UK v. komissio, tuomio 5.3.1997, Kok. 1997, s. II-313, 55 kohta).

49 Ruotsin hallitus toteaa, että komitologiapäätökseen perustuvat komiteat avustavat komissiota neuvoston sille delegoimien toimivaltuuksien käyttämisessä. Ruotsin hallituksen mukaan on katsottava, että nämä komiteat ovat organisatorisesti ja hallinnollisesti erottamaton osa komissiota.

50 Ruotsin hallitus väittää lisäksi, että jos komitologiakomiteoiden katsottaisiin olevan täysin itsenäisiä elimiä, tämän seurauksena näiden komiteoiden asiakirjoihin ei enää sovellettaisi niitä oikeusääntöjä, jotka koskevat komission ja neuvoston asiakirjojen julkisuutta. Olisi täysin komiteoiden vapaassa harkinnassa, antavatko ne tietoja yksityisille, jotka haluavat tietoja komiteoiden asiakirjoista, eikä yksityisillä olisi mahdollisuutta saattaa tällaisia tiedonsaannista tehtyjä päätöksiä tuomioistuinten tutkittavaksi. Tällainen tulkinta tekisi mahdottomaksi avoimuusperiaatteen soveltamisen ja olisi ristiriidassa julistuksen N:o 17 allekirjoittajien päämäärien ja niiden Eurooppa-neuvoston lausumien kanssa, jotka se on esittänyt vuonna 1992 Birminghamissa ja Edinburghissa pidetyissä kokouksissa (EY:n tiedote 10/1992, s. 9, ja 12/1992, s. 7) ja vuonna 1993 Kööpenhaminassa pidetyssä kokouksessa (EY:n tiedote 6/1993, s. 16).

51 Ruotsin hallitus katsoo, että komissio on laatinut komitean pöytäkirjat osana toimintaansa. Komission olisi siksi pitänyt tutkia kantajan pyyntö ja ratkaista, voidaanko sille antaa tilaisuus tutustua kyseisiin asiakirjoihin.

52 Kantaja väittää toissijaisesti, että 30.4.1997 ja 15.5.1997 päivätyistä kirjeistä ilmenee, että komissio on rikkonut päätöstä 94/90/EHTY, EY, Euratom ja käy-

tännesääntöjä, kun se on jättänyt toimittamatta kyseiset asiakirjat vedoten komitean työjärjestyksen määräyksiin komitean työskentelyn luottamuksellisuudesta ja kun se ei ole tutkinut kyseisten osapuolten intressejä.

Yhteisöjen ensimmäisen oikeusasteen tuomioistuimen arviointi asiasta

53 Aluksi on syytä todeta, että julistuksessa N:o 17 ja käytännesäännöissä vahvistetaan se pääperiaate, että yleisöllä on oltava mahdollisuus saada mahdollisimman laajalti tietoja komission ja neuvoston hallussa olevista asiakirjoista; lisäksi päätös 94/90/EHTY, EY, Euratom on toimi, jolla annetaan kansalaisille oikeus tutustua komission hallussa oleviin asiakirjoihin (em. asia WWF UK v. komissio, tuomion 55 kohta).

54 Seuraavaksi on todettava, että kun on vahvistettu pääperiaate ja siihen poikkeuksia, poikkeuksia on tulkittava ja sovellettava suppeasti, jottei pääperiaatteen soveltamista estettäisi (ks. vastaavasti em. asia WWF UK v. komissio, tuomion 56 kohta, ja em. asia Interporc v. komissio, tuomion 49 kohta).

55 Tältä osin on syytä huomata, että luonnehditaanpa laatijasääntöä miten hyvänsä, sillä rajoitetaan joka tapauksessa päätöksessä 94/90/EHTY, EY, Euratom vahvistettua pääperiaatetta eli avoimuusperiaatetta. Tämän vuoksi laatijasääntöä on

tulkittava ja sovellettava suppeasti, jottei avoimuusperiaatteen soveltamista estettäisi.

56 Ensimmäisen oikeusasteen tuomioistuimen on arvioitava näiden seikkojen valossa niitä perusteluja, joiden mukaan komitologiakomiteat ovat täysin komissiosta erillisiä ja itsenäisiä, minkä vuoksi kyseiset asiakirjat eivät ole komission asiakirjoja.

57 Komitologiakomiteat pohjautuvat alun perin EY:n perustamissopimuksen 145 artiklaan (josta on tullut EY 202 artikla), jossa määrätään, että neuvosto voi antamissaan säädöksissä siirtää komissiolle toimivallan näiden säädösten täytäntöönpanoon. Nämä komitologiapäätöksen mukaisesti perustetut komiteat muodostuvat jäsenvaltioiden edustajista, ja niiden puheenjohtajana on komission edustaja.

58 Komitologiapäätöksen mukaan tämän päätöksen mukaisesti perustetut komiteat avustavat komissiota sille annettujen tehtävien täyttämisessä. Lisäksi tullikoodeksikomitean työjärjestyksen mukaan komissio toimii tämän komitean sihteeristönä, mikä tarkoittaa sitä, että se laatii pöytäkirjat, jotka komitea sitten hyväksyy. Lisäksi tullikoodeksikomitealla ei ole, kuten ei muillakaan komitologiakomiteoilla, omaa hallintoa, talousarviota, arkistoja, toimitiloja eikä edes omaa osoitetta.

59 Edellä esitetyn perusteella tullikoodeksikomiteaa ei voida pitää päätöksellä 94/90/EHTY, EY, Euratom hyväksytyissä käytännesäännöissä mainittuna "muuna yhteisöjen toimielimenä tai laitoksena". Koska se ei myöskään ole luonnollinen henkilö tai oikeushenkilö, jäsenvaltio taikka muu kansallinen tai

kansainvälinen toimielin, on katsottava, että tällainen komitea ei kuulu mihinkään niistä ulkopuolisista asiakirjojen laatijoista, jotka on lueteltu käytännesäännöissä.

60 Neuvosto on täsmentänyt ensimmäisen oikeusasteen tuomioistuimen pyynnöstä, että komitologiakomiteat eivät ole sellaisia työryhmiä, jotka avustavat neuvostoa sen toiminnassa, vaan ne on sitä vastoin perustettu avustamaan komissiota sille delegoitujen toimivaltuuksien käyttämisessä. Lisäksi neuvosto on todennut, että sillä on ainoastaan poikkeustapauksissa kopioita näiden komiteoiden asiakirjoista. Neuvoston mukaan komitologiakomitean pöytäkirjat eivät ole neuvoston asiakirjoja, minkä vuoksi neuvosto ei ole toimivaltainen antamaan tietoja näistä asiakirjoista. Lopuksi neuvosto on todennut, että komitologiakomitean pöytäkirjoja koskevat pyynnöt on osoitettava komissiolle, koska komissio vastaa komiteoiden puheenjohtajuudesta ja sihteeripalveluista.

61 Lisäksi on todettava, että jos yleisölle ei annettaisi tilaisuutta tutustua lukuisten komitologiakomiteoiden pöytäkirjoihin, tällä rajoitettaisiin huomattavasti oikeutta saada tutustua asiakirjoihin, vaikka yhteisöjen tuomioistuin on korostanut tämän oikeuden tärkeyttä asiassa C-58/94, Alankomaat vastaan neuvosto, 30.4.1996 antamassaan tuomiossa (Kok. 1996, s. I-2169) ja ensimmäisen oikeusasteen tuomioistuin puolestaan viimeksi asiassa T-174/95, Svenska Journalistförbundet vastaan neuvosto, 17.6.1998 antamassaan tuomiossa (Kok. 1998, s. II-2289). Tällainen rajoitus ei kuitenkaan sovi yhteen sen tavoitteen kanssa, johon pyritään oikeudella tiedonsaantiin asiakirjoista.

62 Näin ollen on katsottava, että sovellettaessa asiakirjajulkisuutta koskevaa yhteisön sääntelyä komitologiakomiteoita on pidettävä osana komissiota. Juuri komission on siis tutkittava ne pyynnöt, jotka koskevat näiden komiteoiden asiakirjoja, kuten nyt kyseessä olevia pöytäkirjoja.

63 Nyt käsiteltävänä olevassa asiassa komissio ei siten voinut kieltäytyä luovuttamasta komitean pöytäkirjoja vetoamalla päätöksellä 94/90/EHTY, EY, Euratom hyväksytyissä käytännesäännöissä vahvistettuun laatijasääntöön. Komissio on siis rikkonut tätä päätöstä tehdessään riidanalaisen päätöksen.

64 Edellä esitetyn perusteella toinen kanneperuste on hyväksyttävä ja riidanalainen päätös on kumottava, eikä ole tarpeen tutkia sitä väitettä, jonka kantaja on esittänyt toissijaisesti.

Oikeudenkäyntikulut

65 Yhteisöjen ensimmäisen oikeusasteen tuomioistuimen työjärjestyksen 87 artiklan 2 kohdan mukaan asianosainen, joka häviää asian, velvoitetaan korvaamaan oikeudenkäyntikulut, jos vastapuoli on sitä vaatinut. Koska komissio on hävinnyt asian, se on kantajan vaatimuksen mukaisesti velvoitettava korvaamaan oikeudenkäyntikulut.

66 Saman työjärjestyksen 87 artiklan 4 kohdan mukaan ne jäsenvaltiot ja toimielimet, jotka ovat asiassa väliintulijoina, vastaavat omista oikeudenkäyntikuluis-

taan. Näin ollen Ruotsin kuningaskunnan, joka tukee väliintulijana kantajan vaatimuksia, on vastattava omista oikeudenkäyntikuluistaan.

Näillä perusteilla

YHTEISÖJEN ENSIMMÄISEN OIKEUSASTEEN TUOMIOISTUIN
(laajennettu ensimmäinen jaosto)

on antanut seuraavan tuomiolauselman:

1) **Kumotaan 30.4.1997 tehty komission päätös, jolla komissio on kieltäytynyt luovuttamasta kantajalle tullikoodeksikomitean pöytäkirjoja.**

2) **Komissio vastaa omista oikeudenkäyntikuluistaan, ja se velvoitetaan korvaamaan kantajan oikeudenkäyntikulut.**

3) **Ruotsin kuningaskunta vastaa omista oikeudenkäyntikuluistaan.**

Vesterdorf Bellamy Pirrung

Meij Vilaras

Julistettiin Luxemburgissa 19 päivänä heinäkuuta 1999.

H. Jung

kirjaaja

B. Vesterdorf

presidentti